

2. ПЕДАГОГІЧНИЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИЙ ДОСВІД



Надія Зеновіївна Дудник,

кандидатка педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет ім. Івана Франка,
м. Дрогобич, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-7879-8206>



Олександра Олександрівна Свйонтик,

кандидатка педагогічних наук, доцент
кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти,
Дрогобицький державний педагогічний
університет ім. Івана Франка,
м. Дрогобич, Україна

 <https://orcid.org/0000-0002-0945-3538>

УДК 373.2.091.31-059.1

DOI: [https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-3\(98\)-06](https://doi.org/10.63437/3083-6425-2025-3(98)-06)

ПЕРЕВАГИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ РАНЬОГО НАВЧАННЯ Г. ДОМАНА В ІНДИВІДУАЛЬНОМУ РОЗВИТКУ ДИТИНИ

Анотація.

У статті виокремлено актуальні завдання, розв'язанням яких опікуються науковці та педагоги-практики в процесі становлення дошкільної освіти в Україні. Враховано сучасні тенденції та прогресивні зміни в законодавстві, рекомендації щодо використання інноваційних технологій, методик, концепцій у сучасних умовах розвитку нашого суспільства. Важливим вважаємо аналіз найкращих здобутків закордонних і вітчизняних дослідників, апробацію методик, систем, спрямованих на вдосконалення освітнього процесу під час підготовки до роботи з дітьми раннього віку. Підкреслено доцільність використання теоретичних знань, досвіду роботи вихователів, рекомендацій психологів для інтеграції знань та вироблення методичних рекомендацій для педагогів закладів дошкільної освіти та батьків дітей раннього віку. Визначено необхідність урахування індивідуальних особливостей розвитку дитини раннього віку в психологічному, фізичному, соціальному вимірах, щоб впровадження інновацій мало позитивний результат. Детально опрацьовано педагогічну технологію раннього розвитку Г. Домана, адже вона є однією з найвідоміших у світі й набуває популярності в українських методичних розробках. Запропоновано педагогічне обґрунтування переваг цієї технології, розроблено методичні рекомендації для педагогів та небайдужих батьків, які прихильно ставляться до процесу впровадження новацій, щоб вони змогли проаналізувати зміст системи Г. Домана, ознайомитися з дидактичним матеріалом, відчувати радість спільного пізнання світу.

Ключові слова: технологія раннього навчання; інновації; індивідуальний підхід; інтелектуальний розвиток.

Кризові умови військових дій спровокували еміграцію населення до країн Європи, що надало можливість ознайомитися з діяльністю освітніх закладів інших освітніх систем, порівняти свої знання та розширити досвід. Варіативність способів і методів організації діяльності дошкільної

освіти пробуджує інтерес до оновлення діяльності українських ЗДО. Інноватика – це налаштування та спосіб застосування новацій, які презентують науковці, педагоги-практики в Україні та за кордоном з метою вдосконалення освітнього процесу. Сучасні педагоги налаштовані на пошук нових

засобів, методів, способів організації освітнього процесу. Українські педагоги, які мають творче мислення, схильні до експериментування, використання педагогічних новацій, виявляють бажання професійної реалізації в різних дитячих ясла-садочках (державних, приватних, авторських).

Проблема раннього інтелектуального розвитку є складником загальної освіти дітей в Україні. У непростих умовах існування нашого суспільства держава вдосконалює організацію умов виховання дітей з найменшого віку. Дослідники переважно акцентують на безпечному просторі та здоровому середовищі в умовах закладу дошкільної освіти (ЗДО). Цього року в Законі України «Про дошкільну освіту» у ст. 35 було уточнено способи індивідуального підходу до виховання через «урізноманітнення типів організації освітньої діяльності (ясла; дитячий садок; спеціальний дитячий садок; мобільний дитячий садок; сімейний (родинний) садок; міні-садок; центр педагогічного партнерства; центр розвитку дитини), а також можливість поєднання цих типів в одному закладі дошкільної освіти» [6]. Увагу приділено й наймолодшим: вік малюків зменшено до півтора року, що зобов'язує педагогічних працівників оновлювати свої компетенції щодо роботи з дітьми раннього віку.

У суспільстві та наукових дослідженнях погляди на доцільність раннього інтелектуального розвитку дитини розділилися. Серед прихильників цієї концепції є С. Лупан, Г. Доман, Т. Бюзен, Е. Кей, М. Монтессорі, О. Башкова, С. Ладивір, Г. Беленька, Т. Дуткевич та ін. Увага в суспільному житті та психолого-педагогічних дослідженнях до дошкільного дитинства припадає на кінець XIX – початок XX століття. Так, у книзі Е. Кей «Століття дитини» (1900) описано важливість розвивального простору в роботі з дітьми найменшого віку: «дитині варто створити красивий світ, у якому вона розвивалася б як зовнішньо, так і внутрішньо, і дозволити дитині поводитися в цьому світі вільно» [15, с. 66]. Натомість Т. Дуткевич зазначає, що: «ранній вік знаменується появою фундаментальних життєвих надбань: ходіння, предметної діяльності, мовлення. Завдяки вільному пересуванню дитина вступає в епоху самостійної взаємодії із зовнішнім світом. Розвивається орієнтування в просторі, зростають пізнавальні можливості» [5, с. 72]. Застереження щодо раннього інтелектуального розвитку дитини зустрічаємо в теорії та практиці вальдорфської педагогіки. У своєму дослідженні Р. Штайнер наголошував на необхідності перенесення прямого навчання на друге семиріччя дитячого життя, а дошкільнику презентувати знання про світ опосередковано, через сенсорні відчуття. «Дитина як велике око бачить і відчуває світ всіма емоційними та сенсорними відчуттями» [4, с. 108].

Грунтовні дослідження закордонних і вітчизняних науковців та практиків, які займаються питаннями психологічної, фізіологічної готовності

дитини до способів сприймання інформації про світ, формування знань, а також їх використання в інтелектуальному розвитку, доводять доцільність індивідуального підходу до кожної дитини. У ранньому віці можливості засвоювати нову інформацію про світ навколо є досить великими, тому доцільно використовувати цей сензитивний період розвитку особистості та доповнювати світоглядні знання за допомогою раціональних методик з урахуванням особливостей дитячого сприймання. З огляду на це, пропонуємо детальніше розглянути систему навчання Г. Домана, що є популярною і заслуговує уваги для більш активного використання педагогами та батьками дітей раннього віку в умовах ЗДО.

У дослідженнях науковців (О. Башкова, Т. Дуткевич, Г. Доман, Т. Бюзен, М. Ібука, Т. Піроженко, А. Кукурудза, С. Лупан, М. Монтессорі, Н. Лазарович, С. Кухарчук, С. Пехарева, М. Андрусенко та ін.) приділено увагу важливості становлення мислення дитини з раннього віку. Англійський педагог Т. Бюзен зазначає: «Навіть новонароджена дитина – надзвичайно здібна. За два роки життя вона схоплює мову значно швидше, ніж доктор філософії. І вже за три-чотири роки дитина стає справжнім фахівцем» [2]. Зокрема М. Монтессорі назвала особливості мисленнєвих процесів дитини раннього віку «всотуючим розумом» і наголосила, що: «до всього цікаві, напрочуд уважні, вони всотують нові знання, як губка воду не розділяючи їх на корисні чи шкідливі, важливі чи марні» [14, с. 10]. Автор однієї з популярних методик раннього розвитку М. Ібука, який створив систему навчання малюків і описав у книзі «Після трьох уже пізно», зазначав, що: «ключ до розвитку розумових здібностей дитини – це його особистий досвід пізнання у перші три роки життя, у період розвитку мозкових клітин. Усе залежить від стимуляції та ступеня розвитку головного мозку у вирішальні роки життя дитини. Це роки від народження до трирічного віку» [12].

Українські вчені, які займаються розвитком дошкільної освіти щоразу більше уваги приділяють розумовому розвитку дітей раннього віку. Зокрема С. Пехарева, М. Андрусенко пишуть, що: «розумове виховання багато в чому визначає розумовий розвиток, сприяє йому. Але це відбувається лише в тому випадку, якщо враховуються закономірності та можливості розумового розвитку дітей перших років життя» [13, с. 17]. Дитячий психолог А. Кукурудза підкреслює: «Немовлята, які нормально розвиваються, і діти молодшого віку старанно вчать новим рухам, набувають навичок й залюбки беруться за складніші завдання, якщо вони відчувають перспективу застосування нового уміння для досягнення нових цілей» [7, с. 5]. Отже, природна активність до пізнання світу та здібності мислення дитини раннього віку дають підстави для розробки інноваційних методик.

Дослідники розробляють правила виховання та співпраці дорослих із метою якісного розумового розвитку дитини з ранніх років, підкресливши сенсорний, поведінковий і наслідувальний характер у створенні розвивального середовища. Актуальними для педагогів стають методики розвитку мислення та мовлення в роботі з дітьми раннього віку, організації самостійного розвитку в спеціально створеному середовищі.

Відповідно до прогресивних ідей у філософії освіти, медичних досліджень, відкриттів у сфері дитячої психології, науковці вивчають мисленнєві процеси розвитку дитини, вдосконалюють методики раннього розвитку. Сучасні освітні проекти реорганізації дошкільної освіти в Україні приділяють дедалі більше уваги проблемам створення розвивального середовища та освітній підготовці фахівців із використанням інновацій до роботи з дітьми. «Що стосується дитячого садка, то це: перехід від принципів догляду до принципів розвитку дитини; гарантоване місце в закладі дошкільної освіти, це нова система оплати праці педагога-дошкільника... це легкий вхід у професію», – зазначає міністр освіти і науки України О. Лісовий [9].

Найкращий досвід педагогів-новаторів представлено в науково-практичних методиках, технологіях, які володіють певним алгоритмом дій, мають спеціальний дидактичний матеріал, відповідно організоване розвивальне середовище. Важливість раннього інтелектуального розвитку дитини відображено і в змісті сучасного Базового компонента дошкільної освіти, у якому, окрім інваріативних ліній розвитку є варіативні. Вони пропонують застосовувати індивідуальний підхід в роботі з обдарованими дітьми в групах за інтересами під час гурткової діяльності. Широкої популярності набувають парціальні освітні програми для роботи з дошкільниками з метою формування певних компетенцій (соціальних, валеологічних, логіко-математичних, культурологічних, морально-ціннісних тощо).

Інноваційний процес в освіті в сучасних умовах реформи дошкілля відкрив можливості для вдосконалення знань педагогам, які вмільо використовують можливості дистанційного навчання, проходження онлайн-курсів, участь у майстерках, конференціях. Нові ресурси роблять варіативними пошуки способів підвищення якості професійної діяльності педагогів ЗДО. Ранній розвиток – це насамперед інтенсивний розвиток здібностей дитини в ранньому віці (від 0 до 3 років).

Сучасні діти третього тисячоліття характеризуються високим рівнем інтелекту, допитливістю, підвищеною активністю, вони швидко засвоюють знання з великої кількості цифрових джерел. Такі особливості надмірного засвоєння інформації потребують уваги дорослих у їх врегулюванні, наданні системності, адже період сприйнятливості

знань у ранньому віці має високу синтетичність. Так, Н. Лазаревич у праці про аналіз дитячої обдарованості дітей дошкільного віку пише про необхідність раціонального групування знань: «Здібності розвиваються в діяльності, а її успішне виконання зумовлюється своєрідністю їх поєднання» [8, с. 10]. На другому році життя в малюків розширюється запас слів, мова набуває емоційного забарвлення, речення набувають змісту. Батьки та педагоги стають прикладом для наслідування, розвитку компетенцій, особливо в мовленнєвій комунікації, пізнанні світу. З огляду на це, дорослі мають приділяти більше уваги ознайомленню з інноваціями в педагогіці, щоб розвивати дітей відносно прогресу.

Для інноваційного прогресу й з метою оновлення педагогічних практик роботи з дітьми раннього віку вважаємо за доцільне ознайомитися з ідеями технології дитячого розвитку Глена Домана (1919–2013). Він є американським дитячим психологом, фізіотерапевтом, директором інституту розвитку потенціалу людини (Філадельфія), який набув всесвітньої відомості як розробник авторських методик у навчанні дітей раннього віку і випустив серію книг-посібників під назвою «М'яка революція». Ці книги в доступній формі презентують способи передачі знань людства дітям із наймолодшого віку. Методики Г. Домана об'єднані в педагогічну технологію, адже формують знання в різних галузях (мовленнєві, математичні, енциклопедичні), а також враховують фізичну активність та емоційну атмосферу під час занять з дітьми певного віку, мають послідовність у подальшому віковому зростанні дитини.

Зокрема Г. Доман врахував досягнення в галузі дитячої психології та педагогіки М. Монтессорі, яка підкреслювала важливість надання наукової інформації в доступній формі дітям з раннього віку. «Від 1 до 5 років дитина має навчатися, бо їй властива унікальна здатність вбирати всю інформацію з навколишнього середовища за допомогою “всотуючого розуму”» [11, с. 45]. На підставі багаторічних спеціальних досліджень у галузі нейропедагогіки Г. Доман розробляє спеціальні дидактичні картки, які візуалізують знання про світ і рекомендує «навчати дітей із пелюшок, коли можливості засвоєння нової інформації в рази більші, ніж у наступні роки зростання» [3].

Сучасна українська дослідниця та популяризаторка технології раннього розвитку за системою Г. Домана О. Башкова пише: «...чим молодша дитина, тим краще її мозок засвоює інформацію. Задумайтеся на хвилиночку, який обсяг отриманих знань у малюка першого року життя. Коли людина приходить у цей світ, то вона схожа на чистий аркуш, а до свого першого дня народження знає вже так багато» [1, с. 4].

Дослідники зазначають, що з раннього віку здорова дитина здатна засвоювати поняття, які

мають сталу класифікацію за формою, кольором, певною тактильною ознакою. Отримані знання стають базою для подальшої мисленнєвої діяльності, створюють базу для їх моделювання в подальших дослідженнях. Дитина створює образи, за допомогою мови описує, порівнює, класифікує тощо. Процес ранньої інтелектуалізації впливає на дитячий світогляд (систему знань про світ та своє місце в ньому), сприяє розвитку розумових здібностей, які стають основою емоційних, моральних цінностей. Знання категорій, поділ світу за системою понять у мисленні дитини створює цілісну картину, формує базу знань для розвитку світобачення.

Дитині раннього віку, окрім біологічних потреб, потрібно створювати розвивальні можливості для освоєння знань людства, де вона як дослідник формує свої світорозуміння. Для якісної організації та структурування знань віддаємо пріоритет деталізації окремих знань і поділ на категорії – від простого до складного, від окремого до загального. Інтелектуальний розвиток дитини раннього віку не передбачає зворотності інформації, а лише створює простір знань, які малюк сприймає і фіксує. У цьому контексті Г. Доман писав: «Пізнання – це найбільша пригода в житті. Це найцікавіша, найважливіша і розвивальна гра у світі» [10, с. 7].

На розумовий розвиток дитини впливають біологічні чинники: функціонування мозку, стан аналізаторів, зміни нервової діяльності, формування логічного мислення, спадковий потенціал задатків. Педагог здійснює цілеспрямований методично-регульований вплив на розумовий розвиток дитини, у якій відбувається систематизація знань, на основі так званої фотографічної пам'яті. Це дає дошкільникові змогу, з одного боку, накопичувати інформацію, а з іншого – диференціювати сприйняті образи завдяки аналітико-синтетичній діяльності. Згодом знання стануть фундаментом для встановлення взаємозалежних зв'язків в оточуючому світі з поняттями та їх властивостями.

Дитина раннього віку сприймає, досліджує, вивчає світ і цілісно, і деталізуючи через відчуття та образи. Взаємини з рідними та вихователями створюють передумови для розвитку інтелекту, а також емоційної сфери. Поряд з об'єктивною реальністю через індивідуальні акценти у світосприйманні формується суб'єктивна реальність, яка має можливість бути пояснена батьками, педагогами згодом, коли мовленнєва діяльність активізується.

Дитяча свідомість розвивається через використання знань, умінь, пошук нової інформації, дослідженні світу навколо, формуючи світогляд. «Розвиток невербальної та вербальної комунікації у дитини раннього віку тісно взаємопов'язані. У разі стимулювання мовних проявів батьки використовують жести, міміку, інтонацію, а дитина, яка

виявляє наслідувальну активність, у відповідь також реагує: спочатку невербально, але поступово розширюючи свій мовний запас. Міміка, жести, рухи тіла, тактильні контакти, дотики – усе це має зміцнювати і стимулювати мовленнєву комунікацію» [7, с. 25]. Малюк «фотографує» інформацію про світ, фіксує зовнішні зв'язки та залежності, конструює свій суб'єктивний образ через світосприймання. Знання систематизуються, мислення дитини організовує її світобачення. Образи конструюють світ у предметах та явищах.

На думку Г. Домана, ранній розвиток дитини охоплює два аспекти: загальний розвиток (фізичний, емоційний); розумовий (навчання читання, математики, основ природничих наук, літератури, мистецтва). Формування уявлень про об'єкти (тварини і рослини найближчого оточення, сонце, хмари) та явища природи (дощ, вітер), звертання уваги й емоційні коментарі про красу природного довкілля, надання зразків дотримання елементарних правил поведінки в природі та соціумі (привітання, прощання, вдячність), ознайомлення з працею дорослих – усе це сприяє соціалізації дитини. Тому, віра в те, що ми (дорослі) робимо цікаві, гарні справи, емоційний стан, настрої передається дітям і може викликати інтерес до чогось нового та незвичайного. Потрібно стати трохи актором, трохи чарівником, щоб зуміти готувати дитині сюрпризи, відкривати секрети і дивувати її.

У своїй оцінці дитина диференціює знання, спираючись певною мірою на відчуття та власний життєвий досвід. Будуючи образи реального світу в уяві, дитина постійно його уточнює, іноді кардинально перебудовує, «кодує» та зберігає життєво важливу інформацію, відтворює її в разі потреби. Вона узагальнює схожість одних і встановлює відмінності інших об'єктів довкілля (синтезує та аналізує).

Отже, ранній розумовий розвиток дитини сприяє закладанню засад світорозуміння у його особливостях, деталях, відмінностях, формуючи цілісну картину світу у його різноманітності та взаємозалежності. Усвідомлення знань про світ довкола, схильність до дослідництва, побачити раціональність, відкрити для себе всі його головні образи, явища.

За своїм змістом освітній процес, що організовує педагог, має бути цілісним, виходити з системи знань людства і водночас мати певні категорії, які конкретизують об'єкт пізнання. Тому єдність емоційно-ціннісних і змістових категорій дають змогу дошкільникам вибудовувати власну систему знань, отримувати емоційне задоволення від процесу навчання як спосіб спілкування та навчання в системі «дорослий – дитина». У педагогічній діяльності в роботі з дітьми раннього віку вихователь має враховувати як індивідуальні особливості

дитини (сприйнятливості до знань, емоційне благополуччя), так і розвивати професійні вміння у подачі блоків знань (за технологією Г. Домана), самому вдосконалювати інтелектуальне світорозуміння. Адже знання людства мають як сталу характеристику, так і в процесі розвитку людства різні підходи в тлумаченні та змістовій формі презентації.

До переваг раннього інтелектуального розвитку дитини зараховуємо такі.

1. У наш час стрімких технологічних та інформаційних технологій дитині необхідні широкі знання, якими вона зможе послуговуватися в майбутньому, адже прогрес вимагає ерудованої, освіченої людини.

2. У процесі раннього розвитку потрібно підібрати індивідуальну методику, яка враховує вікові особливості та етапи в послідовності засвоєння інформації. Тому знання батьків про інноваційні методики та вміння їх застосовувати відіграють ключове значення в освітньому процесі.

3. Враховуємо потребу малюка у створенні емоційно позитивної атмосфери в процесі взаємодії, адже психологічний комфорт, безпека, гарний настрій близьких людей сприяють радісному пізнанню світу.

4. Ранній розвиток робить пізнавальний процес більш цікавим і насиченим. Методики раннього навчання допомагають зробити його яскравішим, кориснішим і базовим для подальшого освітнього розвитку. Свою методику Г. Доман створював не лише для педагогів, а насамперед для батьків, які є найважливішими дорослими на початкових етапах зростання малюків.

Таким чином, керуючись головними науково-теоретичними здобутками сучасних дослідників психолого-педагогічних наук, зауважимо, що стратегія індивідуального підходу, гуманістичної педагогіки є головними засадами в освітній діяльності вихователів, які працюють з дітьми раннього віку. Сформувався теорії та практики, які дають змогу розвивати розумові здібності, збагачувати інтелект дитини. Ігрові форми діяльності, емоційно позитивне розвивальне середовище, співпраця педагогів і батьків створюють сприятливі умови для індивідуального поступального емоційного та розумового розвитку дитини з раннього віку в умовах ЗДО та сім'ї.

Педагогічну технологію Г. Домана вважаємо найбільш раціональною в широкому використанні в домашньому середовищі, на навчанні та роботі з дітьми раннього віку в умовах ЗДО. Важливо самому бути цікавим до всього нового та з любов'ю передавати нову інформацію малюкам з урахуванням індивідуального підходу. Педагогам і батькам дітей раннього віку необхідно урівноважувати соціальний, інтелектуальний вплив з особливостями сприйнятливості, емоційного благополуччя дитини.

Використані літературні джерела

1. Башкова О. Як виростити вундеркінда. Київ: Буква і Цифра, 2018. 60 с.
2. Бюзен Т. Біографія та книги. URL: https://www.yakaboo.ua/ua/author/view/Toni_B_juzen?srsId=AfmBOooEw5dP3hTFYWhNkhDIBv0YgLTcu4jsuFyeJHNuLGF3wq8nWHwP.
3. Доман Дж., Доман Г. Як навчити дитину читати. 2005. URL: https://books.google.com.ua/books/about/How_to_Teach_Your_Baby_Math.html?id=5ScRAAAACAj&redir_esc=y
4. Дудник Н., Карпенко О., Свйонтик О. Сучасні технології дошкільного виховання. Київ: Слово, 2023. 248 с.
5. Дуткевич Т. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 424 с.
6. Про дошкільну освіту: Закон України від 1 січ. 2025 р. № 3788-IX. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/257175.html>.
7. Кравцова А., Кукурудза А. Ранній розвиток дитини: посіб. для батьків. Київ: Інститут раннього втручання, 2015. 80 с.
8. Лазарович Н. Обдарованість у дошкільному віці: навч.-метод. посіб. Берегово, 2009. 220 с.
9. Лісовий О. Виступ. Реформа дошкільної освіти. URL: https://lb.ua/society/2023/08/25/571751_reforma_doshkilnoi_osviti-perehid.html.
10. Методика Глена Домана: основні ідеї та недоліки. URL: <https://firstep.com.ua/article/metodika-glena-domana-osnovni-idei-ta-nedoliki>.
11. Методика раннього розвитку Марії Монтесорі від 6-ти місяців до 6-ти років / за ред. В. Дмитрієвої. Київ: BOOKCHEF, 2019. 224 с.
12. Методика раннього розвитку Масару Ібукі: як виховати щасливу людину. URL: <https://www.moirebenok.ua/uk/infant/razvitie-infant/metodika-rannego-razvitiya-masaru-ibuki-kak-vospitat-shchastlivogo-cheloveka>.
13. Пехарева С. В., Андрусенко М. П. Розвиваємо увагу й логічне мислення. Харків: Основа, 2007. 112 с.
14. Сільві д'Екслеб, Ноємі д'Екслеб. Монтесорі: 150 занять із малюком удома 0–4 роки / перекл. з франц. М. Абрамова. Київ: BOOKCHEF, 2022. 190 с.
15. Kej Ellen. Stulecie dzieck. Pzeklad Iza Mszczenska. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie «ZAK», 2005. 193 s.

References

1. Bashkova, O. (2018). Yak vyrostyty vunderkinda [How to raise a child prodigy]. Kyiv. 60 p. [in Ukrainian].
2. Byuzen T. Biohrafyia ta knyhy [Biography and books]. Retrieved from: https://www.yakaboo.ua/ua/author/view/Toni_B_juzen?srsId=AfmBOooEw5dP3hTFYWhNkhDIBv0YgLTcu4jsuFyeJHNuLGF3wq8nWHwP [in Ukrainian].
3. Doman, Dzh. & Doman, H. (2005). Yak navchyty dytynu chytaty [How to teach a child to read]. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books/about/How_to_Teach_Your_Baby_Math.html?id=5ScRAAAACAj&redir_esc=y [in Ukrainian].

4. Dudnyk N., Karpenko O., & Sviontyk O. (2023). Suchasni tekhnolohiyi doshkil'noho vykhovannya [Modern technologies of preschool education]. Kyiv. 248 p. [in Ukrainian].

5. Dutkevych, T. (2012). Dytyacha psykhologhiya. Navch [Child Psychology]. Kyiv. 424 p. [in Ukrainian].

6. Pro doshkilnu osvitu: Zakon Ukrayiny vid 1 sichnya 2025 r. № 3788-IX [About Preschool Education: The Law of Ukraine of January 1, 2025 No. 3788-IX]. Retrieved from: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/257175.html> [in Ukrainian].

7. Kravtsova, A., & Kukurudza, A. (2015). Ranniy rozvytok dytyny: posibnyk dlya batkiv [Early Development of a Child: A Guide for Parents]. Kyiv. 80 p. [in Ukrainian].

8. Lazarovych, N. (2009). Obdarovanist u doshkilnomu vitsi [Giftedness in Preschool Age]. Berehovo. 220 p. [in Ukrainian].

9. Lisovyy, O. Vystup. Reforma doshkilnoyi osvity [Speech. Preschool Education Reform] Retrieved from: https://1b.ua/society/2023/08/25/571751_reforma_doshkilnoi_osviti-perehid.html [in Ukrainian].

10. Metodyka Hlena Domana: osnovni ideyi ta nedoliki [Glen Doman Methodology: Main Ideas and Disadvantages] Retrieved from: <https://firststep.com.ua/article/metodika-glenna-domana-osnovni-idei-ta-nedoliki#> [in Ukrainian].

11. Dmitriyeva, V. (Eds.). (2019). Metodyka rann'oho rozvytku Mariyi Montessori vid 6-ty misyatsiv do 6-ty rokiv [Maria Montessori's Early Development Methodology from 6 Months to 6 Years]. Kyiv. 224 p. [in Ukrainian].

12. Metodyka rannoho rozvytku Masaru Ibuki: yak vykhovaty shchaslyvu lyudynu [Masaru Ibuki's Early Development Methodology: How to Raise a Happy Person] Retrieved from: <https://www.moirebenok.ua/uk/infant/rozvitie-infant/metodika-rannego-razvitiya-masaru-ibuki-kak-vospitat-schastlivogo-cheloveka> [in Ukrainian].

13. Pyekharyeva, S. V., & Andrusenko, M. P. (2007). Rozvyvayemo uvahu y lohichne myslennya [Developing Attention and Logical Thinking]. Kharkiv. 112 p. [in Ukrainian].

14. Sylvie d'Exleb, & Noemi d'Exleb; Abramova, M. (Trans). (2022). Montessori: 150 zanyat' iz malyukom udoma 0-4 roky. [Montessori: 150 Activities with a Baby at Home 0-4 Years]. Kyiv. 190 p.

15. Kej Ellen. (2005). Stulecie dziecka [The Centenary of the Child.]. (Iza Moszczeńska, Trans). Warszawa. 193 s.

Dudnyk Nadiia, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, Ukraine

Sviontyk Oleksandra, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of General Pedagogy and Preschool Education, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Drohobych, Ukraine

ADVANTAGES OF USING G. DOMAN'S EARLY LEARNING METHOD IN A CHILD'S INDIVIDUAL DEVELOPMENT

Summary.

The article highlights the current tasks that scientists and educators are addressing in the process of developing preschool education in Ukraine. Modern trends and progressive changes in legislation, as well as recommendations for the use of innovative technologies, methods, and concepts in today's social context, are taken into account.

We consider it important to analyze the best achievements of both foreign and national researchers, and to test methods and systems aimed at improving the educational process in preparing to work with young children. Emphasis is placed on the expediency of applying theoretical knowledge, educators' practical experience, and psychologists' recommendations in order to integrate this knowledge into methodological guidelines for preschool teachers and parents of young children.

The necessity of considering the individual characteristics of a child's psychological, physical, and social development is underlined, so that the implementation of innovations will have a positive effect. In our presentation, G. Doman's early development method is examined in more detail, as it is one of the most well-known approaches worldwide and is gaining popularity in the methodological work of Ukrainian researchers.

We propose a pedagogical rationale for the advantages of this method, and have developed methodological recommendations for educators and caring parents who are open to innovations. This allows them to analyze the content of G. Doman's system, familiarize themselves with didactic materials, and experience the joy of exploring the world together with children.

Keywords: early learning technology; innovations; individual approach; intellectual development.

Прийнято 7 липня 2025 року. Затверджено 22 липня 2025 року